

fogare

Datorspråk – medicinsk terminologi

Magnus Fogelberg

neurolog, NU-sjukvården/Uddevalla
ordf. Svensk Förening för Medicinsk Informatik
ordf. Europeiska standardiseringskommitténs arbetsgrupp
för terminologi inom hälsoinformatiken
1997 – 2001 projektledare elektronisk journal Sahlgrenska
Universitetssjukhuset

Det är mänskligt att fela

- Kvalitetsundersökning i USA 1997
- 44000 – 98000 dödsfall på grund av misstag i sjukvården
- tekniska fel
- informationsfel

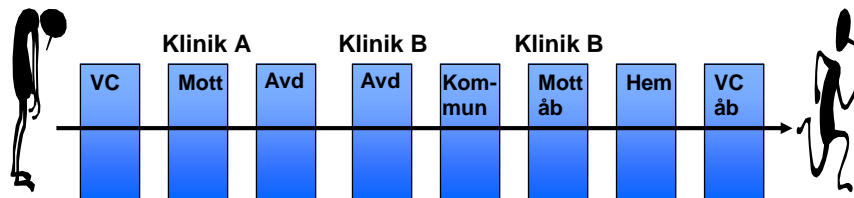
Hälsa- och sjukvården behöver ett accepterat och entydigt språkbruk för:

- god kvalitet
- patientsäkerhet
- effektivisering av vårdtjänster
- processorienterat arbetssätt

CONTsys - kontinuitetsbegrepp

Europeisk förstandard 13940 CEN TC 251

ett resultat av att identifiera, analysera och modellera begrepp inom vårdens kontinuitet

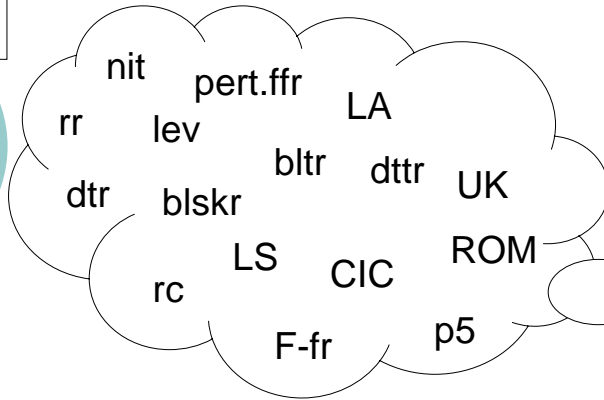

Journalanteckning

Anteckning om ett bensår: "Kameran fungerar inte i dag. Såret kan beskrivas som en Sverigekarta där en ö, närmast en halvö, utgår från Blekinge och går upp i Småland, en ö utbreder sig i Örebro-området och en halvö rör sig från kusten inåt i höjd med Roslagen. Dessutom finns två öar i Norrlands inland."

Återbesök: "Kameran fungerar fortfarande inte. Man kan konstatera att ön som växte in från Blekinge, inåt Småland nu har nått Hallandskusten. Ön i Örebrotrakten har minskat och de från Roslagen och inre Norrland har helt försvunnit."

Källa: Samlade journalgrodor från Dagens Medicin

Förkortningar

LS	= lokalstatus	lev	= levande
bltr	= blodtryck	ROM	= range of motion
dttr	= dotter	LA	= lokalanestesi lös avföring
dtr		rc	= recept
blskr	= blodsocker	nit	= nitrit
CIC	= cor incompensation	UK	= underkäke
rr	= regelbunden rytm		
Per.ffr	= pertrokantär femurfraktur		
F-fr			
p5			

”Fritextjournal”

Anna håller på att frigöra sig både från föräldrar och assistent. Positivt. Är med i dagisleken. Har hämt massor. Tecknar. Försöker göra sig förstådd. Tar kontakt med barn och föräldrar i tamburen. Har ökat medicinintaget 14 dagar på försök. Detta har påverkat motoriken, är stelare har svårt med balansen. Lekotekslån.

Dagens journaler

- Läkardokumentation utgår ofta från SPRIs grundjournal
  - är inte tvärprofessionell
  - följer inte ett processorienterat arbetssätt och inte processorienterad
  - är grovt strukturerad
- Sjuksköterskedokumentation utgår ofta från VIPS
  - VIPS innehåller sex stora huvudgrupper
  - Är avsett för dokumentation ur ett omvårdnadsperspektiv
- Övriga professioner har antingen dokumentationsmallar rekommenderade från sina fackförbund eller skapade på den egna enheten (Gäller även läkare och sjuksköterskor)

Läkare och dagens journaler

- vana att visuellt skanna stora texttytor (på papper), vill därför ha få sökord
- tänker inte på möjligheten till bättre sökfunktioner med finare struktur i en elektronisk journal
- är inte vana att läsa andra yrkesgruppers journaler

Akuten SU/Östra år 2000

- Ny journaldatabas
- Yrkesgemensam journal
  - Geriatriken var van från tidigare
  - Medicin vägrade
  - Ortopeden vägrade
  - Kirurgen sa inget
    - Tyckte man det var bra?
    - Nej, man förberedde lex Maria-anmälan, yrkesgemensam journal innebär en medicinsk risk!!

Framtidens journaler

- Tvärprofessionell dokumentation med yrkesspecifika delar
- Dokumentation som följer ett processororienterat arbetssätt
- En terminologisk entydig dokumentation
  - Term i förhållande till informationsinnehåll
- Hålla isär journal och arbetsdokument i dokumentationen
  - I journalen, uppgifter som är väsentliga för patientens vård
  - Arbetsanteckningar, uppgifter som hjälper personalen att göra ett bra jobb, checklistor mm

Hur skall vi göra?

- Journalgranskning i journaler som inte får vara mer än 2-3 år gamla
- Processmodellering (t.ex. enligt Samba)
- Begreppsanalys: menar man samma sak skall man använda samma ord
- Uppbyggnad av dokumentationsstruktur i förhållande till processen (med stöd av faktainnehållet som framkommit vid journalgranskningen)
- Europeisk förstandard 13606 EHRCOM

Informationens beståndsdelar

- Informationsdel
  - Definition: *ett avgränsat stycke information som existerar eller skapas*
  - Större eller mindre mängd information som i sig själv är informationsbärande. Logiskt sammanhängande och väl avgränsad.
- Informationsmängd
  - Definition: *en samling av informationsdelar som genom beslut förvaltas tillsammans*
  - Informationsdelar sätts samman till informationsmängder.

Del och Mängd

Epikris

Adm.data:

Vårdtid
Vårdgivare

Hälsoproblem: Akut ryggsmärta och urinstämma.

Vårdförlopp:

Bakgrund: Vid lyft av tung låda plötslig ryggvärk strålande ut i vänster ben. Urinstämma.

Utredning: Ryggundersökning visar nedsatt rörlighet, palpationsömma muskler, smärtökning vid benlyft, kraftnedsättning och reflexbortfall. Magnetundersökning visar diskbräck.

Åtgärd: Tappas på urin. Diskbräcket opereras.

Utvärdering: Blåstömningen fungerar normalt, mindre smärta. Kraften förbättras men reflexen saknas.

Planering: Sjukgymnastikträning. Sjukskrivning. Kontrollbesök.

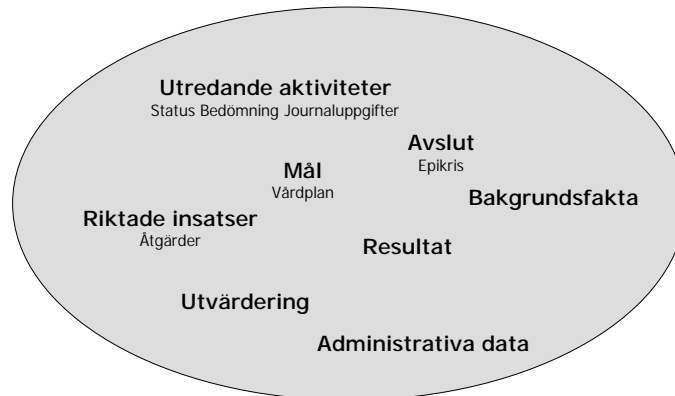
Informationsdel

Informationsmängd

Informationsområden

Samlade informationsområden i vårddokumentation. Information skapas eller behöver tillgås under en vårdprocess. Genom hela processen tillförs information till alla informationsområdena.

Informationsstruktur

- Utifrån de samlade informationsområdena strukturera termer/sökord

- Struktur efter område
- Kan återkomma på flera olika ställen i vårddokumentationen beroende på processfas
- Kan ställas samman för olika typer av mallar (ex telefonrådgivning på Vårdcentral eller vårdtillfälle inom slutenvård)

Administrativa data
Bakgrundsfakta
Utredande aktiviteter
Analys av utredande aktiviteter
Mål
Åtgärder
Resultat
Utvärdering
Epikris

Språkkontakterna

- Skapa förståelse bland kollegor för terminologins betydelse
- Initiera en tvärprofessionell utvecklingsprocess
- Ny funktion? Process- och terminologikontakt

Tack!

I bildspelet har använts bilder gjorda av:

- Maria Areblad maria.areblad@lio.se
- Magnus Fogelberg magnus.fogelberg@fogare.se

VETENSKAP
UTBILDNING
KVALITET

info@fogare.se

fogare
binder samman begreppen

www.fogare.se